Пролетарыі ўсіх краін, еднайцеся!
Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

Совецкая Беларусь

ОРГАН ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ, СОЎНАРКОМА І ПРЭЗІДЫУМА ВЯРХОЎНАГА СОВЕТА БССР

№ 123 (7684) | Аўторак, 4 ліпеня 1944 г. | Цана 20 к.

Учора, 3 ліпеня, войскі 3-га Беларускага фронта пры садзейнічанні войск 1-га Беларускага фронта штурмам авалодалі сталіцай Совецкай Беларусі горадам МІНСК.

Слава геаічнай Чырвонай Арміі, якая вызваляе совецкую зямлю ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў!

ЗАГАД

Вярхоўнага Галоўнакамандуючага
Генералу Арміі ЧЭРНЯХОЎСКАМУ
Маршалу Совецкага Саюза РАКАСОЎСКАМУ

Войскі 3-га БЕЛАРУСКАГА фронта, у выніку імклівага наступлення танкавых злучэнняў і пяхоты на паўночны захад ад МІНСКА, авалодалі абласным цэнтрам Беларусі горадам ВІЛЕЙКА і важнай чыгуначнай станцыяй і горадам КРАСНАЕ. Тым самым нашы войскі перарэзалі шляхі зносін немцаў з МІНСКА ў ВІЛЬНА і ЛІДА.

Адначасова на паўднёвы захад ад Мінска войскі 1-га БЕЛАРУСКАГА фронта імклівым ударам конніцы, танкавых злучэнняў і пяхоты авалодалі гарадамі і важнымі вузламі камунікацый СТАЎБЦЫ, ГАРАДЗЕЯ і НЕСВІЖ, адрэзаўшы тым самым шляхі зносін немцаў з МІНСКА на БРЭСТ і ЛУНІНЕЦ.

У гэтым імклівым манеўры і баях за гарады ВІЛЕЙКА, КРАСНАЕ, СТАЎБЦЫ, ГАРАДЗЕЯ і НЕСВІЖ вызначыліся танкісты генерал-лейтэнанта танкавых войск АБУХАВА, генерал-маёра танкавых войск АСЛАНАВА, палкоўніка РАДЗІОНАВА, палкоўніка КРЭМЕРА, падпалкоўніка САКАЛОВА, маёра ТУРЧЫНА; кавалерыйскія злучэнні Кубанскіх казакаў генерал-лейтэнанта ПЛІЕВА, генерал-маёра ТУТАРЫНАВА, генерал-маёра ГАЛОЎСКАГА, палкоўніка ПАПРЫКАЙЛА; войскі генерал-лейтэнанта КРЫЛОВА, генерал-лейтэнанта ЛУЧЫНСКАГА, генерал-палкоўніка БАТАВА, генерал-палкоўніка ГАЛІЦКАГА, генерал-маёра ПЕРХАРОВІЧА, генерал-маёра ШВАРОВА; артылерысты падпалкоўніка НАРХАДЖАЕВА, палкоўніка ВАХРАМЕЕВА, маёра САЛАМОННІКАВА, маёра ПАДАПРЫГОРА, капітана ЯКАЎЛЕВА, капітана ІБРАГІМАВА і лётчыкі генерал-палкоўніка авіяцыі ХРУКІНА, генерал-палкоўніка авіяцыі РУДЗЕНКА.

У азнаменаванне атрыманай перамогі злучэнні і часці, якія найбольш вызначыліся ў баях за авалоданне гарадамі ВІЛЕЙКА, КРАСНАЕ, СТАЎБЦЫ, ГАРАДЗЕЯ і НЕСВІЖ, прадставіць да ўзнагароды ордэнамі.

Сёння, 2 ліпеня, у 23 гадзіны сталіца нашай Радзімы МАСКВА ад імені Радзімы салютуе доблесным войскам 3-га БЕЛАРУСКАГА і 1-га БЕЛАРУСКАГА франтоў, якія авалодалі гарадамі ВІЛЕЙКА, КРАСНАЕ, СТАЎБЦЫ, ГАРАДЗЕЯ і НЕСВІЖ,—дваццаццю артылерыйскімі залпамі з двухсот дваццаці чатырох гармат.

За выдатныя баявыя дзеянні АБ'ЯЎЛЯЮ ПАДЗЯКУ кіруемым Вамі войскам, якія ўдзельнічалі ў баях за авалоданне гарадамі ВІЛЕЙКА, КРАСНАЕ, СТАЎБЦЫ, ГАРАДЗЕЯ і НЕСВІЖ.

Вечная слава героям, якія загінулі ў баях за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы!

Смерць нямецкім захопнікам!

Вярхоўны Галоўнакамандуючы
Маршал Совецкага Саюза І. СТАЛІН.

2 ліпеня 1944 года.

Свята беларускага народа

Учора, 3 ліпеня, войскі Чырвонай Арміі вызвалілі сталіцу Совецкай Беларусі—горад Мінск. З якой радасцю і хваляваннем забіліся сэрцы совецкіх людзей ад гэтай доўгачаканай весткі!

Кроўнымі ніцямі беларускі народ быў звязан са сваёй любімай сталіцай. Ва ўсе куткі рэспублікі ішлі прамысловыя вырабы мінскіх прадпрыемстваў. Тут, у дзяржаўных установах, Акадэміі Навук, у навукова-даследчых установах распрацоўваліся важнейшыя праблемы развіцця народнай гаспадаркі Беларусі. Мінск быў кузняй разнастайных кадраў. У дзесятках вышэйшых і сярэдніх навучальных установах рыхтаваліся тысячы высокакваліфікаваных кадраў для ўсіх галін народнай гаспадаркі. У Мінску ствараліся лепшыя творы беларускай літаратуры і мастацтва.

Тры гады таму назад нямецка-фашысцкія разбойнікі па-здрадніцку напалі на нашу радзіму. Гэтыя вылюдкі чалавецтва пасягнулі на чэсць, свабоду і незалежнасць нашай краіны. Мінск адзін з першых гарадоў Совецкага Саюза прыняў на сябе ўдары гітлераўскай ваеннай машыны. Гул фашысцкіх сцярвятнікаў на працягу некалькіх дзён не ўціхаў над горадам. Яны зруйнавалі і спалілі горад, расстралялі тысячы ні ў чым непавінных старыкоў, жанчын і дзяцей.

Тры гады стаяла над Мінскам жудасная ноч нямецкай акупацыі. Нельга пералічыць, пераказаць злачынстваў, якія тварылі гітлераўскія бандыты ў нашай сталіцы. Кроў ледзянее ў жылах, калі ўспамінаеш аб шматлікіх шыбеніцах на вуліцах і плошчах горада, аб Кальварыі, Камароўцы, «Драздах», Старажоўскіх могілках, дзе ад рук фашысцкіх гадаў загінулі тысячы і тысячы жыхараў Мінска.

Ні масавыя расстрэлы, ні нечуваныя здзекі і катаванні гітлераўскіх бандытаў не скарылі мінчан, не падарвалі іх духу да волі і барацьбы. Яны непахісна верылі ў сваё вызваленне і вялі гераічную барацьбу супроць праклятых чужынцаў.

Беларускі народ цвёрда верыў у сваё вызваленне. Ён ведаў, што брацкія народы Совецкага Саюза і ў першую чаргу вялікі рускі народ, наша гераічная Чырвоная Армія пад кіраўніцтвам Вярхоўнага Галоўнакамандуючага Маршала Совецкага Саюза таварыша Сталіна прыдуць на дапамогу, вызваляць з фашысцкага прыгнёту.

І вось прышоў гэты доўгачаканы дзень, прышло свята на вуліцы Беларусі. На беларускай зямлі Чырвоная Армія нанесла ворагу сакрушальныя ўдары. Учора над нашай любімай сталіцай — Мінскам зноў запалымнеў совецкі сцяг. Уся радзіма, увесь совецкі народ святкуе бліскучую перамогу Чырвонай Арміі. Блізка час, калі ўся беларуская зямля, уся совецкая зямля будзе ачышчана ад гітлераўскіх акупантаў.

У дзень усенароднай урачыстасці—вызвалення сваёй сталіцы беларускі народ шле шчырую падзяку ўсім народам Совецкага Саюза, гераічнай Чырвонай Арміі і свайму любімаму правадыру і настаўніку вялікаму Сталіну за вызваленне з чорнай фашысцкай няволі.

Прывітанне табе, наша любімая сталіца, наш родны Мінск! Беларускі народ за кароткі час узніме цябе з руін і папялішчаў, адбудуе, зробіць яшчэ больш прыгожым, чым быў да вайны.

Няхай жыве вольны совецкі горад, наша любімая сталіца — Мінск!

Няхай жыве наша доблесная Чырвоная Армія — вызваліцельніца!

Няхай жыве Вярхоўны Галоўнакамандуючы Маршал Совецкага Саюза вялікі Сталін!

ЗАГАД

Вярхоўнага Галоўнакамандуючага
Генералу арміі ЧЭРНЯХОЎСКАМУ
Маршалу Совецкага Саюза РАКАСОЎСКАМУ

Войскі 3-га БЕЛАРУСКАГА фронта пры садзейнічанні войск 1-га БЕЛАРУСКАГА фронта, у выніку глыбокага абходнага манеўра, сёння, 3 ліпеня, штурмам авалодалі сталіцай Совецкай Беларусі горадам МІНСК — важнейшым стратэгічным вузлом абароны немцаў на заходнім напрамку.

У баях за авалоданне МІНСКАМ вызначыліся танкісты генерал-маёра танкавых войск БУРДЗЕЙНАГА, генерал-лейтэнанта танкавых войск ОБУХАВА, Маршала бронетанкавых войск РОТМІСТРАВА, генерал-лейтэнанта танкавых войск РОДЗІНА, генерал-маёра танкавых войск НЕЦВЕТАЙЛА, генерал-маёра танкавых войск ВОЎЧАНКА, генерал-маёра танкавых войск ФАМІНЫХ, палкоўніка ЛОСІКА, палкоўніка БУЛЫГІНА, палкоўніка НЕСЦЕРАВА, падпалкоўніка АНЦІПІНА, палкоўніка ГРЫЦЭНКА, падпалкоўніка ЕСІПЕНКА, палкоўніка ПАХАДЗЕЕВА, палкоўніка ДАЛГАНАВА, падпалкоўніка МІШЧАНКА, падпалкоўніка МАЛЧАНАВА, падпалкоўніка КУРНОСАВА, палкоўніка МАРОЗАВА, палкоўніка ЦЫНЧАНКА, генерал-маёра танкавых войск БАХАРАВА, генерал-маёра танкавых войск ПАНАВА; кавалерыйскія злучэнні кубанскіх казакаў генерал-лейтэнанта ПЛІЕВА, генерал-маёра ТУТАРЫНАВА, генерал-маёра ГАЛОЎСКАГА, палкоўніка ПАПРЫКАЙЛА; войскі генерал-лейтэнанта ГЛАГОЛЕВА, генерал-палкоўніка ГАЛІЦКАГА, генерал-палкоўніка БАТАВА, генерал-лейтэнанта ЛУЧЫНСКАГА, генерал-лейтэнанта КАШАВОГА, генерал-маёра ПРАВАЛАВА, генерал-маёра БЕРАСТАВА, генерал-маёра СТРЫЖЭНКА, палкоўніка ПАЛЕВІКА, палкоўніка ДУДКА, палкоўніка КАЎТУНОВА, палкоўніка КЛІМАХІНА; артылерысты генерал-лейтэнанта артылерыі БАРСУКОВА, генерал-маёра артылерыі СЁМІНА, генерал-маёра артылерыі ВЛАДЗІМІРАВА, генерал-маёра артылерыі САЗОНАВА, палкоўніка ЛУБМАНА, палкоўніка ФЯДОТАВА, палкоўніка ХАСІНА, маёра СЦЯПАНАВА, маёра ЗОТАВА, падпалкоўніка ПЫТАЛЁВА, маёра МІХАЙЛАВА, падпалкоўніка МАЕРАВА, маёра СЕРАДА, палкоўніка БЕЛЯКОВА; лётчыкі генерал-палкоўніка авіяцыі ХРУКІНА, генерал-палкоўніка авіяцыі РУДЗЕНКА, генерал-лейтэнанта авіяцыі УШАКОВА, генерал-лейтэнанта авіяцыі БЯЛЕЦКАГА, генерал-лейтэнанта авіяцыі САВІЦКАГА, генерал-лейтэнанта авіяцыі ЛОГІНАВА, генерал-лейтэнанта авіяцыі ГЕОРГІЕВА, генерал-лейтэнанта авіяцыі ТУПІКАВА, генерал-лейтэнанта авіяцыі НЕСЦЕРЦАВА, генерал-маёра авіяцыі ВОЛКАВА, генерал-маёра авіяцыі СЧОТЧЫКАВА, генерал-маёра авіяцыі БУЯНСКАГА, генерал-маёра авіяцыі ЗАХАРАВА, генерал-маёра авіяцыі АНДРЭЕВА, палкоўніка ПРУТКОВА, палкоўніка ЗІМІНА, палкоўніка ВАСІЛЬЕВА, палкоўніка СКОК, падпалкоўніка РОДЗІНА, палкоўніка ЮРЫНА, маёра МАКСІМАВА; сапёры генерал-лейтэнанта інжынерных войск БАРАНАВА, палкоўніка ПРАНЕВІЧА, палкоўніка ІСУПАВА, палкоўніка ФЁДАРАВА і сувязісты палкоўніка БЕЛЫШАВА, палкоўніка МІНІНА, падпалкоўніка ГЕЛЕРА.

У азнаменаванне атрыманай перамогі злучэнні і часці, якія найбольш вызначыліся ў баях за авалоданне МІНСКАМ, прадставіць да прысваення казвы «МІНСКІХ» і да ўзнагароджання ордэнамі.

Сёння, 3 ліпеня, у 22 гадзіны сталіца нашай Радзімы МАСКВА ад імені Радзімы салютуе нашым доблесным войскам, якія авалодалі МІНСКАМ і садзейнічалі ў авалоданні МІНСКАМ,—дваццаццю чатырма артылерыйскімі залпамі з трохсот дваццаці чатырох гармат.

За выдатныя баявыя дзеянні АБ'ЯЎЛЯЮ ПАДЗЯКУ кіруемым Вамі войскам, якія ўдзельнічалі ў баях за авалоданне МІНСКАМ.

Вечная слава героям, якія загінулі ў баях за свабоду і незалежнасць нашай Радзімы!

Смерць нямецкім захопнікам!

Вярхоўны Галоўнакамандуючы
Маршал Совецкага Саюза І. СТАЛІН.

3 ліпеня 1944 года.

ДА БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

Зварот Совета Народных Камісараў Беларускай ССР, Прэзідыума Вярхоўнага Совета Беларускай ССР і Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі

Таварышы! Грамадзяне! Браты і сёстры! Рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы, работнікі інтэлігентнай працы, слаўныя воіны Чырвонай Арміі, мужныя беларускія партызаны і партызанкі!

У вялікія і гістарычныя дні, калі гераічная Чырвоная Армія, змятаючы на сваім шляху ўсе перашкоды, ламаючы супраціўленне ворага, пад кіраўніцтвам Вярхоўнага Галоўнакамандуючага таварыша **Сталіна,** нагалаву громіць нямецкіх захопнікаў, выганяе іх за межы нашай Радзімы і нясе на сваіх сцягах поўнае вызваленне беларускаму народу, Совет Народных Камісараў, Прэзідыум Вярхоўнага Совета Беларускай ССР і Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі звяртаюцца да вас са словамі прывітання і баявога закліку.

Доблесная Чырвоная Армія ў найвялікшых бітвах атрымлівае перамогу за перамогай, магутнымі ўдарамі сакрушае гітлераўскую ваенную машыну і пястрымна рушыць наперад, на захад. На ўсёй беларускай зямлі ідзе грандыёзная бітва за поўнае вызваленне Совецкай Беларусі ад гнёту нямецка-фашысцкіх гвалтаўнікоў.

Воіны 1-га, 2-га і 3-га Беларускіх і 1-га Прыбалтыйскага франтоў вызвалілі дзесяткі буйнейшых гарадоў і тысячы беларускіх вёсак. Радзіме вернуты буйнейшыя цэнтры Беларусі — Віцебск, Магілёў, Орша, Бабруйск, Жлобін, Барысаў, Слуцк, Вілейка. Совецкі сцяг свабоды развяваецца над сталіцай Совецкай Беларусі— горадам Мінскам.

З найвялікшай радасцю і велізарнай любоўю працоўныя Совецкай Беларусі сустракаюць сваю вызваліцельніцу — Рабоча-Сялянскую Чырвоную Армію.

Вечна будзе жыць бязмежная ўдзячнасць у сэрцах народа вялікаму рускаму народу, усім брацкім народам Совецкага Саюза.

Вечна будзе жыць бязмежная ўдзячнасць беларускага народа любімаму правадыру і настаўніку таварышу Сталіну і кіруемай ім Чырвонай Арміі, якая вызваліла і вярнула народу свабоду і незалежнасць.

Прышоў канец чорным дням крывавай нямецкай акупацыі на беларускай зямлі. Вялікае непамернае гора перажываў беларускі народ пад ярмом нямецкіх захопнікаў. Смерць і разбурэнні прынеслі немцы на беларускую зямлю. Яны спрабавалі заняволіць беларускі народ, пазбавіць яго самастойнай дзяржаўнасці, якую народ заваяваў і ўмацаваў пад кіраўніцтвам партыі Леніна-Сталіна, растаптаць наш нацыянальны гонар і чэсць, разбурыць адзінства з'еднанага беларускага народа ў адзінай совецкай дзяржаве, апямечыць і ператварыць свабодных совецкіх людзей у сваіх рабоў.

Гітлераўцы ператварылі ў руіны і папялішчы ўсе гарады, тысячы сёл і вёсак Совецкай Беларусі. Яны разбурылі і зрабавалі фабрыкі, заводы і іншыя прамысловыя прадпрыемствы, калгасы, соўгасы, машынна-трактарныя станцыі, знішчылі, зрабавалі і спалілі тысячы школ, інстытуты, усе бібліятэкі, клубы, дамы культуры, тэатры, больніцы і іншыя культурныя ўстановы. Нямецкія варвары ставілі сваёй мэтай знішчыць усё тое, што было створана працай нашага народа за годы совецкай улады.

Увесь свет ведае пра страшэнныя злачынствы, якія чынілі фашысцкія людаеды на нашай шматпакутнай беларускай зямлі. Яны тысячамі спальвалі людзей, жывымі закапвалі ў зямлю, тапілі ў рэках, умярцвялі ў душагубках, марылі галоднай смерцю ў канцэнтрацыйных лагерах, атручвалі, заражалі тыфам і іншымі хваробамі. Многія дзесяткі тысяч совецкіх грамадзян пагнаны на нямецкую катаргу.

Ніколі беларускі народ не забудзе і не даруе нямецкім захопнікам усіх гэтых крывавых злачынстваў. За ўсё адкажуць гітлераўцы. Помста народа будзе бязлітасная, нікуды нямецкія захопнікі не ўцякуць, не схаваюцца ад народнага гневу.

Крывавым тэрорам, масавымі забойствамі, правакацыяй і ашуканствам нямецкія звяры спрабавалі зламаць дух народа, падарваць яго веру ў сілу і магутнасць Совецкай дзяржавы, у нашу перамогу.

Але не паў духам беларускі народ, не скарыўся нямецкім катам. Ахоплены бязлітаснай смяртэльнай нянавісцю да ворага, беларускі народ прайшоў усе цяжкасці і выпрабаванні вайны, паказаў сваю вялікую маральна-палітычную згуртаванасць, вернасць сваёй Совецкай Радзіме і яшчэ шчыльней згуртаваўся вакол большэвіцкай партыі і таварыша **Сталіна.**

З бяспрыкладнай мужнасцю ўзняўся беларускі народ на самаадданую барацьбу, на абарону сваёй свабоды, незалежнасці сваёй Радзімы.

Сотні тысяч сыноў і дачок беларускага народа разам з вялікім рускім народам і другімі народамі Совецкага Саюза гераічна змагаюцца на ўсіх франтах вялікай Айчыннай вайны.

Велізарнейшую дапамогу наступаючым войскам Чырвонай Арміі ў яе вялікай вызваленчай місіі—у заваяванні перамогі над ворагам аказвалі і аказваюць беларускія партызаны і партызанкі.

Партызанскі рух на Беларусі стаў усенародным. Ад краю да краю, па закліку таварыша Сталіна, пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі з першых дзён Айчыннай вайны ўзняўся са зброяй у руках беларускі народ супроць ненавісных нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Гэта барацьба самай яркай старонкай увойдзе ў гісторыю Айчыннай вайны як бяспрыкладны подвіг народа ў імя і ва славу сваёй Радзімы.

На працягу трох год вайны партызаны і партызанкі грамілі тылы ворага і штабы ворага, разбуралі яго камунікацыі і сувязь, бязлітасна знішчалі нямецка-фашысцкіх нягоднікаў. Партызаны і партызанкі выратавалі многа тысяч совецкіх людзей ад знішчэння і ўгону іх у фашысцкае рабства.

Партызанская вайна вялася і вядзецца з усё нарастаючай сілай супроць усіх ваенных, эканамічных, палітычных, гаспадарчых і ідэалагічных мерапрыемстваў нямецкіх акупантаў. Гарады і вёскі Беларусі не былі тылам у немцаў, усюды быў фронт, дзе ішлі штодзённыя бесперапынныя бітвы партызанскіх сіл з фашысцкай арміяй.

У вызваленых абласцях і раёнах працоўныя Совецкай Беларусі з велізарнай палітычнай і творчай актыўнасцю аднаўляюць народную гаспадарку і культурныя ўстановы, разбураныя нямецкімі акупантамі. Рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы, інтэлігенцыя гераічнай і самаадданай працай умацоўваюць магутнасць нашай Радзімы.

ТАВАРЫШЫ!

Рабочыя і работніцы, калгаснікі і калгасніцы, работнікі інтэлігентнай працы, усе працоўныя Совецкай Беларусі!

Зараз, у дні рашаючых бітваў, больш чым калі-небудзь патрабуецца мабілізацыя ўсіх сіл, каб дабіць нямецкага звера і наблізіць дзень нашай канчатковай і поўнай перамогі.

Урад Совецкай Беларусі, Прэзідыум Вярхоўнага Совета Беларускай ССР і Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі заклікаюць вас:

Дапамагайце ўсімі сіламі наступаючым войскам Чырвонай Арміі, рамантуйце і падтрымлівайце ў праезджым стане дарогі, рамантуйце масты, дапамагайце аднаўляць сувязь, арганізуйце падвоз боепрыпасаў, фуражу, харчавання да перадавых часцей.

Акружайце ўвагаю і клопатамі воінаў Чырвонай Арміі, арганізуйце клапатлівы догляд раненых воінаў.

Мабілізуйце ўсе свае сілы на хутчэйшае аднаўленне фабрык, заводаў, калгасаў, МТС, соўгасаў, жыллёвых будынкаў, школ, больніц і іншых культурных устаноў. Гэта цяжкая задача, але беларускі народ выраішыць яе за самы кароткі тэрмін. Уся краіна, усе брацкія народы дапамагаюць і дапамогуць беларускаму народу хутчэй аднавіць разбураную немцамі гаспадарку, аднавіць культурныя ўстановы і ліквідаваць вынікі нямецкай акупацыі.

Будзьце пільнымі, выкрывайце агентаў ворага, якія прытаіліся.

Ахоўвайце ўцалелыя ад разбурэння фабрыкі, заводы, культурныя ўстановы, сродкі сувязі, электрастанцыі, станкі, абсталяванне і іншую маёмасць, якая з'яўляецца народным багаццем.

Акружайце ўвагаю і клопатамі сем'і воінаў Чырвонай Арміі і партызан, а таксама інвалідаў Айчыннай вайны.

Таварышы! Недалёка дзень поўнага вызвалення ўсёй беларускай зямлі. Усе сілы народа на заваяванне канчатковай перамогі над ворагам.

Пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна мы пераможам!

Няхай жыве свабодная Совецкая Беларусь!

Няхай жыве Саюз Совецкіх Соцыялістычных Рэспублік!

Няхай жыве непарушная дружба народаў Совецкага Саюза!

Няхай жыве доблесная ўсёперамагаючая Чырвоная Армія!

Няхай жывуць слаўныя беларускія партызаны і партызанкі!

Няхай жыве вялікі друг беларускага народа, правадыр Совецкай дзяржавы, таварыш СТАЛІН!

Старшыня Совета Народных Камісараў Беларускай ССР
П. ПАНАМАРЭНКА.

Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Совета Беларускай ССР
Н. НАТАЛЕВІЧ.

Сакратар Цэнтральнага Камітэта Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі
П. КАЛІНІН.

4 ліпеня 1944 г. г. Мінск.

Беларусі Совецкай краса

Гарадоў я пабачыў не мала
І пазнаў я не мала дарог,
Толькі сэрцу майму бракавала,
Мой жаданы, цябе аднаго.
І якой не ішоў я дарогай,
Дзе з зямлі не ўздымаў я пясок,
Я з надзеяй і прагнай трывогай
Паглядаў засмучоны ў твой бок.
Кожнай вестцы, што к нам далятала,
Я быў рады, як новай вясне.
Недзе плакала маці, гукала
Па-над Свіслаччу ўночы мяне.
Адгукалася цемень сляпая,
На рацэ суціхала вада:
«Ты не плач, ты не плач, дарагая,
Бо не вечнаю будзе бяда».
Ды не толькі матуля тужыла,
Кожны сад, кожны ліст ад вярбы,
Што з маленства мне любы і мілы,
Ападалі ад чорнай журбы.
Кожны дом, што знаёмы да болю,
І ўсіх вуліц скалечаны брук
Праклінаді, як воспу, няволю,
Нашай ласкі прасілі і рук.
І пакорнай Пярэспа не стала,
Серабранка, як рой, загула,
Кальварыя адважных сабрала,
Камароўка ў падполле пайшла.
І з акон, і з-за кожнае хаты
Загрымелі і ўночы і ўдзень
Ці вінтовачны стрэл, ці граната
Па тых вулках, дзе йшоў ліхадзей.
То ўзнялася на помсту сталіца,
Як асілак, што роўных няма,
Каб змаганнем суровым пазбыцца
Ненавіснага волі ярма.
І мая дарагая матуля,
Што цішэй за галубку была,
З-за вугла, з партызанскаю куляй
Па начах чужакоў сцерагла.
Нават Свіслач—рачулка малая,
Кажуць, стала глыбейшай на шмат,
І калі толькі ў ваду ступае,—
Не адзін захлынаецца кат.
Хай-жа слава пра Мінск не сціхае,
Узлятае да сініх нябёс,
Бо ён гонар радзімага краю
У няволі высока пранёс.
Сёння сцяг наш над Мінскам шугае,
Горад любы ізноў ажыве.
Мы ад сэрца цябе абдымаем
І руіны цалуем твае.
Хоць пазнаць цябе цяжка, сталіца,
Хоць глытаю я з болем слязу,—
За мінчан, за сады і крыніцы
Я на захад расплату нясу.
Добрай раніцы, сэрца народа,
Добрай раніцы, горад-герой!
Чуеш, нашы прыходзяць з Усхода,
Бачыш, нашы навекі з табой.
Я матулю сваю абдымаю,
Свайму бацьку я цісну руку.
І паўдзённае сонца іграе
На гвардзейскім салдацкім штыку.
Я навокал гляджу, і руінам,
І бацькам, ля каторых стаю,
Я па праву і воіна й сына
Нізкі-нізкі паклон аддаю.
Што-ж, бывайце. Мы горад падымем.
Да Берліна я штык панясу.
Зноў адновім сталіцу радзімы,
Беларусі Совецкай красу.

Анатоль АСТРЭЙКА.

Дзень добры, родны Мінск!

Геpaiчнаму гораду — слава!

Вызвалены родны Мінск...

Вызвалена сталіца нашай рэспублікі...

Колькі мільёнаў людзей уздыхнуць сёння на поўныя грудзі, колькі шчасных усмешак, колькі прасветленых позіркаў! Мінулася чорная ноч над нашай зямлёй, знікаюць, развейваюцца змрочныя туманы над прасторамі любай радзімы.

Мінск зноў совецкі, свабодны горад! Тры гады марылі мы аб гэтай светлай хвіліне. Тры гады мужныя сыны радзімы—воіны і партызаны—прыкладалі ўсе намаганні, білі ворага смертным боем, каб наблізіць гэты светлы час, каб вярнуць у родныя гарады і сёлы чалавечае шчасце і радасць.

Тры гады пакутвалі людзі Мінска пад фашысцкай няволяй. Тры гады здзекваліся над імі гітлераўскія каты і забойцы. Тры гады ненажэрная зграя «чорных псоў вайны» нішчыла, руйнавала, рабавала наш горад, нашы багацці, здабыткі нашай культуры. Тры гады гітлераўскія людаеды смакталі кроў нашых людзей, лютавалі над нашымі роднымі і блізкімі. Яны намагаліся знішчыць нас, знішчыць наш край, нашу рэспубліку. Каб змаглі, яны знішчылі-б нават памяць аб нас, памяць аб нашым беларускім народзе. Яны ўжо залічалі нас у нейкіх «беларутэнаў». Але нічога не выйшла, ды і выйсці не магло ў гітлераўскіх галаварэзаў. Вось бягуць яны цяпер на захад па нашай зямлі. І ашалелыя ад страху яны мараць цяпер толькі аб адным: каб унесці ногі з нашай зямлі, каб выратаваць сваю ўласную сабачую скуру. Не выйдзе і гэтага! Зірніце на дарогі Беларусі. Яны завалены трупамі ворагаў. Шмат іх, гэтых крывавых захрыбетнікаў, знайшло і знойдзе свае бясслаўныя магілы на нашай зямлі.

Шмат гэтых захрыбетнікаў знайшло свае магілы за гэтыя годы і ў горадзе Мінску. Цэлыя могілкі з'явіліся тут з розных камендантаў і падкамендантаў. Тут знайшоў свой бясслаўны канец, сваю сабачую смерць галоўны кат беларускай зямлі Вільгельм Кубэ. Іх — гітлераўскіх гвалтаўнікоў — насцігалі кулі і гранаты слаўных патрыётаў радзімы, мужных падпольшчыкаў, геpaiчных партызан, мсціўцаў народных. Мінск немцы захапілі, але яны не маглі скарыць яго. Тры гады вёў геpaiчны Мінск нястомны бой з праклятым фашызмам. Гэтую суровую барацьбу, барацьбу не на жыццё, а на смерць, узначальвалі лепшыя сыны радзімы, узгадаваныя партыяй Леніна—Сталіна. Гэтую барацьбу ў горадзе ўзначальваў Мінскі падпольны гарадскі камітэт нашай партыі.

У Мінску выходзіла падпольная газета «Звязда». Змаганне з ворагам не спынялася ні на хвіліну. Людзі геpaiчнага горада ўсімі сіламі дапамагалі агульнай справе нашай перамогі, сваёй барацьбой яны набліжалі светлы час свайго вызвалення. Многа мужных сыноў горада загінула смерцю герояў у барацьбе з фашызмам. Вечная слава ім і вечная любоў будучых пакаленняў!

Няхай жыве наш родны і любы, наш вольны Мінск!

Міхась ЛЫНЬКОЎ.

СТАЛІЦЫ БЕЛАРУСІ!

Прад табою нізка я хілюся,
Перад кожным зруйнаваным
домам.
Родны Мінск,
Сталіца Беларусі!
Зноўку мы на вуліцах знаёмых.

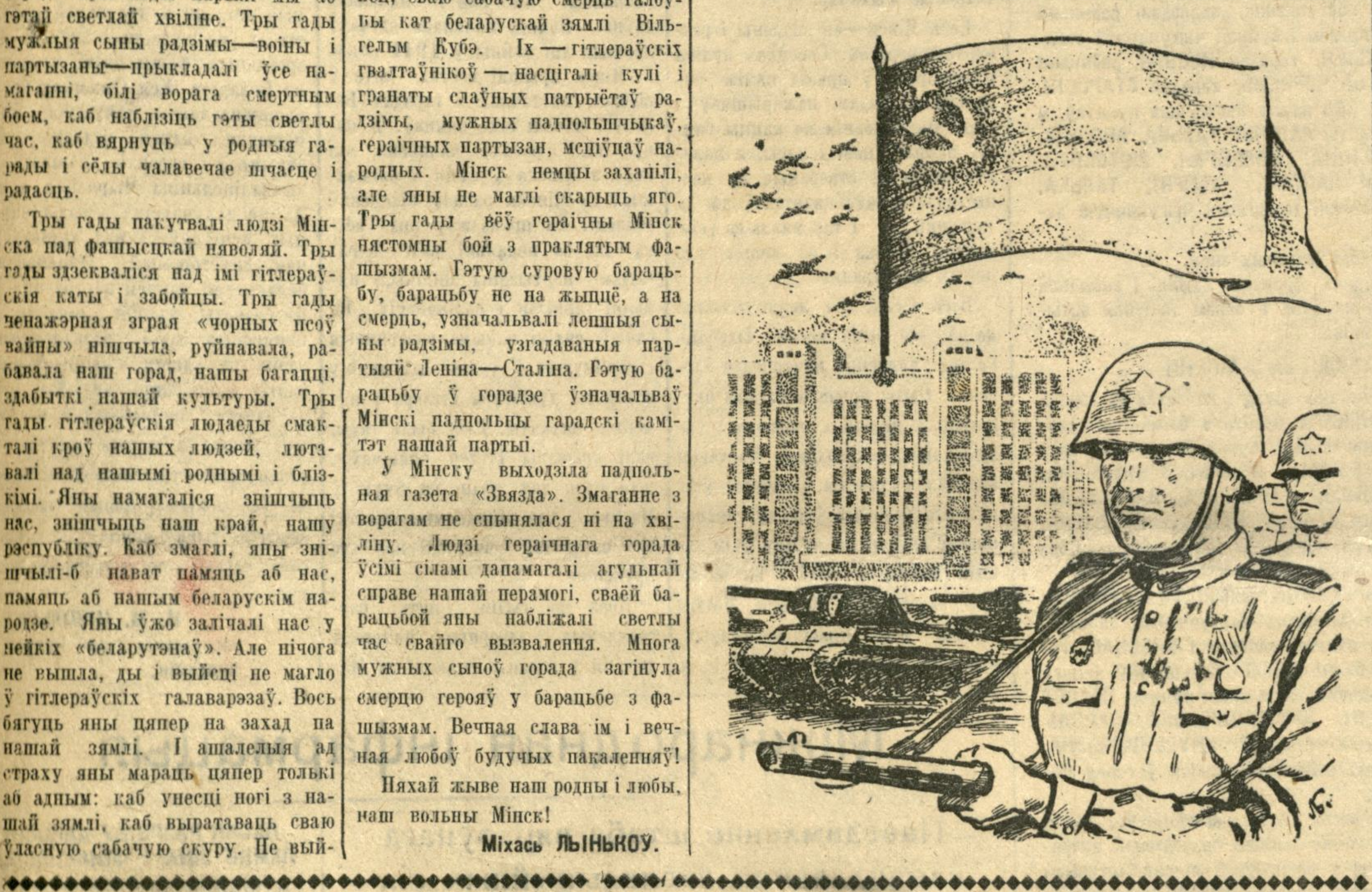
Ты стаіш, як волат
над айчынай,
Над табою рэюць сцягі волі.
Хоць ты ўвесь —
У ранах, у руінах,
Ты нам дораг сёння, як ніколі.

Ты завеш сыноў сваіх здалёку,
Аж да Буга гулкіх узбярэжжаў.
Чуюць кліч твой
Плошчы Беластока,
Чуюць кліч твой пушчы
Белавежы.

Хай мацней грымяць удары
бою,
Вораг згіне. Ён загінуць
мусіць.

Ты стаіш
З узнятай галавою
Над усёй вялікай Беларуссю.

Пятрусь БРОЎКА.

ШЧЫРАЕ ДЗЯКУЙ ДОБЛЕСНАЙ ЧЫРВОНАЙ АРМІІ!

Прывітанне табе, свабодны Мінск — слаўная сталіца маёй роднай Беларусі!

Сёння наша ордэнаносная Совецкая рэспубліка і ўвесь совецкі народ святкуюць тваё вызваленне.

Тры гады цёмнага фашысцкага прыгнёту выцярпеў ты, родны Мінск. Але не здаўся ворагу. Гэта ты, наша сталіца, па закліку вялікага правадыра таварыша Сталіна, рассыпала ад сябе, як светлыя прамені скрозь цемру акупіраванай краіны, атрады народных мсціўцаў—партызан, парадзіўшых усенародны рух непакорных.

Мінскія партызаны на працягу трохгадовай барацьбы ў тылу ворага праславілі сябе шматлікімі прыкладамі адвагі і геройскіх подзвігаў, аказваючы тым самым вялікую дапамогу нашай доблеснай Чырвонай Арміі.

Мінскія партызаны ні ўдзень, ні ўночы не давалі спакою нямецка-фашысцкім захопнікам. Ад іх рук тысячы фрыцаў знайшлі сабе магілы на беларускай зямлі. Сотні воінскіх эшалонаў і аўтамашын ворага былі ўзарваны нашымі народнымі мсціўцамі.

У тылу ворага мы, гомельчане, пляча ў пляча з мінчанамі змагаліся супроць заклятых фашыстаў. Мы адчувалі штодзённа, што жыва і жыць будзе Беларусь, што гаспадаранне фашысцкага звера ў Беларусі і яе прыгожай сталіцы часовае.

Сёння гэты дзень прышоў. Мінск зноў совецкі! Геpaiчная Чырвоная Армія завяршае выгнанне праклятай немчуры з астатняй часткі Беларусі. Беларусь зноў зацвіце, як адна з перадавых рэспублік у дружнай многанацыянальнай сям'і совецкіх народаў.

Гомель, які вызвалены на 7 месяцаў раней Мінска, зараз ужо пад кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б і Совецкага ўрада Беларусі залечвае нанесеныя яму раны. У Гомелі працуе вадаправод, пушчана першая чарга электрастанцыі, функцыяніруюць школы, больніцы, сталовыя, кінотэатры, рыхтуюцца да пуску многія прадпрыемствы. Насельніцтва вяртаецца ў родны горад і лік яго расце з кожным днём.

Дарагі наш Мінск! Радасць за вызваленне тваё з фашысцкага палону напаўняе сэрцы гомельчан, якія ад душы жадаюць твайго хутчэйшага адраджэння.

Прымі-ж, мілая сталіца, наша самае шчырае, самае сардэчнае прывітанне!

Е. БАРЫКІН,

сакратар Гомельскага гаркома КП(б)Б, Герой Совецкага Саюза.

МІНСК

Кожны горад мае не толькі свой воблік, але і голас. Я любіў гоман Мінска—прыцішаны і пявучы, як гаворка Свіслачы. Амаль пад самымі вокнамі мае кватэры праходзілі цягнікі, і для мяне гарадскі гоман пачынаўся кожнай раніцай гудкамі паравозаў.

Як горка яны рыдалі, адыходзячы пад нямецкай бамбёжкай з Мінска ў апошні свой рэйс! Гэты плач навекі параніў нашы сэрцы.

Мы памятаем жудасны дзень—24 чэрвеня 1941 года. Яшчэ праз некалькі дзён вуліцы Мінска былі мёртвыя — па іх хадзіла толькі смерць у звярыным вобразе нямецкіх захопнікаў.

Але голас Мінска даходзіў да нас за тысячы кілометраў. Мы чулі плач дзяцей, закатаваных нямецкімі вылюдкамі на Юбілейнай плошчы. Мы чулі перадсмяротныя хрыпы павешаных у гарадскім садзе. Мы чулі стогны загнаных у турмы і лагеры смерці. Мы чулі і гнеўны голас Мінска — шэлест падпольных газет, патаемныя размовы, партызанскія стрэлы, выбухі ў драматычным тэатры і ў рэзідэнцыі гітлераўскага намесніка Кубэ.

Голас Мінска быў прыглушаны і пявучы, як і раней, але ў ім чуліся ноткі, падобныя да трывожнага смутку паравозных гудкоў. Гэты голас клікаў нас дамоў, у родны горад.

На працы, у баю, у падполлі і партызанскіх атрадах, усюды, дзе-б ні былі мінчане, перад імі ўставаў ва ўсёй яго красе Мінск. Мы помнілі яго шумную Совецкую і прыгожую вуліцу Карла Маркса, высокі Пляц Волі і шырокую плошчу Парыжскай Камуны, мы помнілі кожны яго завулак і тупік. Тут праходзіла наша маленства. За нізкімі дзіцячымі партамі мы вучыліся па літарах складаць першыя словы. У прасторных заводскіх карпусах і ў строгіх універсітэцкіх лабараторыях, у светлых клубах і бібліятэках праходзіла наша юнацтва. Тут працавалі нашы бацькі і тут гадаваліся нашы дзеці. Мінск быў нашым домам і сталіцай нашай рэспублікі, вялікім прамысловым і культурным цэнтрам.

Дом Урада, Універсітэт, бібліятэка імені Леніна, Акадэмія Навук, Карцінная галярэя, Тэатр оперы і балета, заводы і фабрыкі, інстытуты і школы, парк і возера, выкапанае рукамі мінчан... Як мы любілі ўсё гэта! Як мы ганарыліся бурным ростам нашай сталіцы!

Фашысцкія сцярвятнікі зруйнавалі Мінск. Гітлераўскія зладзеі раскралі наша багацце і красу. Аднаго яны не маглі ні знішчыць, ні зрабаваць — гордага духу нашага народа, яго нязломнай волі да барацьбы і перамогі над ненавіснымі захопнікамі. Беларускі народ, па закліку свайго правадыра таварыша Сталіна, дружна ўстаў на бязлітасную барацьбу з нямецкімі ордамі.

Пад кіраўніцтвам Комуністычнай партыі большэвікоў Беларусі і яе Цэнтральнага Камітэта ў Беларусі разгарнуўся магутны партызанскі рух. Горды Мінск не схіліў перад нямецкімі забойцамі сваёй галавы. У Мінску працавала падпольная партыйная арганізацыя, выдавалася газета. У радах партызан былі сотні мінчан. Разам з усім беларускім народам яны жорстка помсцілі нямецкім захопнікам за сваю зруйнаваную, але непакораную сталіцу. Яны сваёй дапамогай Чырвонай Арміі набліжалі дзень вызвалення роднага Мінска.

І гэты дзень настаў. Геpaiчная Чырвоная Армія, накіраваная мудрым геніем Сталіна, вызваліла Мінск. Над горадам ізноў палыхае чырвоны сцяг — сімвал свабоды, адраджэння і жыцця.

Мы вяртаемся ў родны горад. Мы наяве чуем яго гоман — больш ціхі, але яшчэ больш пявучы і любы. Ён кліча нас да неадкладнай працы. Багацце і краса нашай сталіцы будуць аднаўлены. У нашых сэрцах не згасла і не згасне любасць да нашага горада. Яна дасць нам сілу і волю да няспыннай творчай працы. У нас ёсць рукі, якія моцна трымалі зброю ў барацьбе за Мінск. Яны не стомяцца ў рабоце па адбудове нашага горада. Сталіца вызваленай Совецкай Беларусі ўзнімецца з руін і попелу да новага росквіту і новай славы.

Пятро ГЛЕБКА.

Ад Совецкага Інформбюро

З АПЕРАТЫЎНАЙ ЗВОДКІ ЗА 2 ЛІПЕНЯ

На працягу 2 ліпеня паміж ОНЕЖСКІМ і ЛАДАЖСКІМ вазёрамі войскі КАРЭЛЬСКАГА фронта, працягваючы наступленне, авалодалі раённым цэнтрам Карэла-Фінскай ССР СПАСКАЯ ГУБА, а таксама занялі населёныя пункты КІНДАСАВА, САСНОВАЯ ЛАМБА 1-я і 2-я, КІНЕЛАХТА, РАЯСЕЛЬГА, РАЯСЕЛЬКЯ.

На захад і паўднёвы захад ад горада ПОЛАЦК нашы войскі з баямі прасоўваліся наперад і авалодалі раённымі цэнтрамі Вілейскай вобласці гарадамі ШАРКАЎШЧЫЗНА, ПЛІСА, а таксама занялі больш 250 другіх населёных пунктаў, у тым ліку ПАГОСТ СТАРЫ, ЮНДЗІЛАВА, КАМАРОЎШЧЫЗНА, УЖЭЧЭ, ЗАБЕЛЕ, МІХАЛЫ, ЛЕПЛЯНЫ, НЕСЦЯРОЎШЧЫЗНА, ТУМІЛАВІЧЫ, ЗАМАСТОЧЧА і чыгуначныя станцыі ЗЯБКІ, ПАДСВІЛЛЕ, ШАРКАЎШЧЫЗНА.

На МІНСКІМ напрамку войскі 3-га БЕЛАРУСКАГА фронта, развіваючы імклівае наступленне, авалодалі абласным цэнтрам Беларускай ССР горадам і буйнай чыгуначнай станцыяй ВІЛЕЙКА, раённым цэнтрам Мінскай вобласці горадам СМАЛЯВІЧЫ, горадам КРАСНАЕ, а таксама з баямі занялі больш 350 населёных пунктаў, сярод якіх буйныя населёныя пункты ЗАДОР'Е, АКОЛАВА, ХАТАЕВІЧЫ, МІХАЛАВА, ЮРАВА, ЖОДЗІНА, СЛАБАДА (20 кіламетраў на паўночны ўсход ад Мінска) і чыгуначныя станцыі ЖОДЗІНА, СМАЛЯВІЧЫ, КРАСНАЕ. Такім чынам нашы войскі перарэзалі чыгуначную дарогу МІНСК—ВІЛЬНА.

На БАРАНАВІЦКІМ напрамку войскі 1-га БЕЛАРУСКАГА фронта, працягваючы паспяховае наступленне, авалодалі раённымі цэнтрамі Баранавіцкай вобласці горадам і буйнай чыгуначнай станцыяй СТАЎБЦЫ, горадам ГАРАДЗЕЯ, горадам НЕСВІЖ, раённымі цэнтрамі Мінскай вобласці горадам ЧЭРВЕНЬ, горадам СТАРОБІН, а таксама з баямі занялі больш 300 другіх населёных пунктаў, у тым ліку буйныя населёныя пункты ЛАПІЧЫ, ТАЛЬКА, АКОЛІЦА, СУЦІН, БАБОЎНЯ, ЖАУЛКІ, ЛЕНІНА, БЯЛЕВІЧЫ, ЛЮТОВІЧЫ, СМОЛІЧЫ і чыгуначныя станцыі ЛАПІЧЫ, УБОРКІ, ТАЛЬКА, ГАРАДЗЕЯ, СЕРАДНЯКІ. Нашы войскі перарэзалі чыгуначную дарогу МІНСК—БАРАНАВІЧЫ.

На другіх участках фронта—без істотных змен.

За 1 ліпеня нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 103 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 35 самалётаў праціўніка.

З АПЕРАТЫЎНАЙ ЗВОДКІ ЗА 3 ЛІПЕНЯ

На працягу 3 ліпеня на паўночны захад і на захад ад горада ПЕТРАЗАВОДСКА войскі КАРЭЛЬСКАГА фронта з баямі прасоўваліся наперад і занялі больш 50 населёных пунктаў, у тым ліку СЕМЧАГОРА, УСУНА, КРАСНАЯ РЭЧКА, КЕНЯКІ, СЯМОЗЕРА, САЛМЕНІЦА, КУКОЙЛА, ПУЛЬЧЭЙЛО, САРСЕЛЬГА, ВАРЭНСЕЛЬКЯ, ВАРПАСЕЛЬКЯ і чыгуначныя станцыі ЧАЛКА, ПАДОЗЕРА, ВІЛЯГОРА, КУЦІЖМА, СЯНЬГА (на чыгунцы Петразаводск—Сартавала).

На паўднёвы захад ад горада ПОЛАЦК войскі 1-га ПРЫБАЛТЫЙСКАГА фронта, працягваючы развіваць наступленне, авалодалі раённымі цэнтрамі Вілейскай вобласці горадам ГЛЫБОКАЕ, горадам ДОКШЫЦЫ, а таксама з баямі занялі больш 400 іншых населёных пунктаў, сярод якіх вялікія населёныя пункты ПАГОСТ НОВЫ, ЮДЫ, МАСАРЖ, ХАРОЩКІ, КРУЛЕЎШЧЫЗНА, ПАРПЛІШЧА, ПАРАФ'ЯНАЎ і чыгуначныя станцыі КРУЛЕЎШЧЫЗНА, ПАРПЛІШЧА, ПАРАФ'ЯНАЎ. Нашы войскі ўварваліся ў горад Полацк, дзе завязалі вулічныя баі.

Войскі 3-га БЕЛАРУСКАГА фронта пры садзейнічанні войск 1-га БЕЛАРУСКАГА фронта, у выніку імкліва праведзенай аперацыі з глыбокім абходным манеўрам з флангаў, 3 ліпеня, штурмам авалодалі сталіцай Совецкай Беларусі горадам МІНСК, таксама з баямі занялі больш 450 іншых населёных пунктаў, сярод якіх раённы цэнтр Мінскай вобласці горад ЛАГОЙСК, раённы цэнтр Вілейскай вобласці горад КУРАНЕЦ, вялікія населёныя пункты БУДСЛАЎ, ДАЛГІНАВА, БАКУНЬКІ, КРАЙСК, ДУНАЙ, КРАМЯНЕЦ, САСЁНКА, СТАРЫНКІ, ІЛІЯ, ВЕЛАРУЧ, АСТРАШЫЦКІ ГАРАДОК і чыгуначныя станцыі БУДСЛАЎ, КРЫВІЧЫ, КУРАНЕЦ. Нашы войскі шчыльна падыйшлі да горада і чыгуначнага вузла МАЛАДЗЕЧНА, дзе завязалі баі на ўскраінах горада.

З 28 чэрвеня па 1 ліпеня гэтага года войскі 3-га БЕЛАРУСКАГА фронта ўзялі ў палон 13.256 нямецкіх салдат і афіцэраў. У ліку палонных камандзір 95 пяхотнай дывізіі генерал-маёр МІХАЭЛІС. Такім чынам колькасць палонных нямецкіх салдат і афіцэраў, узятых войскамі 3-га Беларускага фронта, да канца дня 1 ліпеня павялічылася да 33.256 чалавек.

На БАРАНАВІЦКІМ напрамку войскі 1-га БЕЛАРУСКАГА фронта працягвалі весці наступальныя баі, у ходзе якіх авалодалі раённым цэнтрам Мінскай вобласці горадам МАР'ІНА ГОРКА, а таксама занялі больш 250 другіх населёных пунктаў, у тым ліку вялікія населёныя пункты СМІЛАВІЧЫ, ПУДЗЕЦКАЯ СЛАБАДА, СКАБРОЎКА, ПУХАВІЧЫ, АМЕЛЬНА, ШАЦК, ВАЛЕР'ЯНЫ, СЯМЁНАВІЧЫ, КУДЗІНАВІЧЫ, ВЯЛІКАЯ РАЕЎКА, ЦІМКАВІЧЫ, ЛЕШНЯ, СЯМЕЖАВА, СТАРЫНА, МАЛАЕ РОЖЫНА і чыгуначныя станцыі БЛУЖА, ПУХАВІЧЫ, МОРАЧ, ЦІМКАВІЧЫ.

За 1 і 2 ліпеня, па няпоўных даных, войскі 1-га БЕЛАРУСКАГА фронта ўзялі ў палон 3.658 нямецкіх салдат і афіцэраў. У ліку палонных камандзір 36 пяхотнай дывізіі генерал-маёр Канрадзі. Такім чынам колькасць палонных нямецкіх салдат і афіцэраў, узятых войскамі 1-га Беларускага фронта, да канца 2 ліпеня павялічылася да 39.338 чалавек.

На другіх участках фронта—без змен.

За 2 ліпеня нашы войскі на ўсіх франтах падбілі і знішчылі 85 нямецкіх танкаў. У паветраных баях і агнём зянітнай артылерыі збіта 15 самалётаў праціўніка.

Прышлі дні расплаты!

Над прасторамі Беларусі бушуе вогненная стыхія. Быццам раскрылася неба, быццам закалацілася зямля; і неба і зямля выкідваюць сакрушальны град, і носяцца чырвоныя сталёвыя птушкі, а па зямлі імчацца грозныя машыны, сеюць полымя і смерць. Сакрушальны віхор ідзе, але для Беларусі і для яе народа—гэта жывучы віхор, ён змятае, крышыць, знішчае дзікіх захопнікаў, азвярэлых гадаў-рабаўнікоў, якія разбурылі і зганьбілі беларускую цудоўную зямлю, хацелі знішчыць беларускі народ, крычалі, што Беларусь будзе нямецкай правінцыяй, а беларусы рабамі Германіі.

Цяпер, у дні імклівага наступлення нашай слаўнай Чырвонай Арміі, перада мной паўстаюць гарады і вёскі Беларусі, яе палі і дарогі, стомленыя, але гнеўныя твары яе жыхараў.

Вось Мінск—ён спалены і разбураны ворагам. Совецкая вуліца ператворана ў праезд паміж суцэльнымі радамі пажарышчаў і руін. На ўсходнім яе канцы бачны направа палі і лясы, а налева—пустэчы, створаныя на месцы цэлага раду кварталаў аж да чыгункі. І так амаль ва ўсім цэнтры Мінска і на многіх яго іншых магістралях.

Вось вёска, або, лепш сказаць, месца, дзе была вёска. Тырчаць коміны, валяецца пачарнелае бярвенне. Сюды прышла карная экспедыцыя нямецкіх варвараў; за што карала—невядома. Паставілі навокал кулямёты, сабралі ўсіх мужчын рабочага ўзросту, прапанавалі выйсці на вуліцу ўсім іншым жыхарам вёскі і на вачах у іх расстралялі мужчын. Потым сабралі ўсіх іншых — старых, жанчын, дзяцей — запёрлі іх у тры хаты і падпалілі гэтыя хаты, а потым усю вёску. Усяго гітлераўскія людаеды знішчылі тут 245 совецкіх грамадзян; выратавалася ўсяго 10—15 чалавек, якіх выпадкова ў гэты час не было ў вёсцы.

Вось Чырвонае Урочышча—у 7 кілометрах ад Мінска. Туды, у «душагубках», прывозілі тысячы яўрэяў з Мінска і звальвалі мёртвыя целы ў загадзя падрыхтаваныя велізарныя ямы. Знішчалі людзей; знішчалі або вывозілі ў Германію культурныя каштоўнасці, велізарныя культурныя фонды, створаныя ў Беларусі пад шчаслівым совецкім сонцам. Сотні тысяч людзей пагналі ў Германію; дзесяткі тысяч не даязджалі да месца, гінулі па дарозе ад голаду і хвароб.

Прышлі дні — дні канчатковай расплаты. Але помста пачалася даўно. Помста пачалася яшчэ ў першыя дні вайны ў 1941 годзе. У Мінск прышлі весткі, што ў вёсках, мястэчках і гарадах Беларусі пачалі біць немцаў. Я пачуў такі расказ чалавека, які ехаў з Мінска ў адзін з бліжэйшых да Мінска раёнаў Вілейскай вобласці. Ён праязджаў праз вёску, дзе за некалькі дзён перад гэтым партызаны знішчылі нямецкі гарнізон і паліцэйскіх. Ён бачыў сваімі вачыма разарваныя і выкінутыя ў гразь на вуліцу партрэты душагуба Гітлера і нямецкія плакаты. Гэта было тады, калі крывавы Гітлер «вяшчаў», што праз два тыдні ён будзе ў Маскве. Але запэцканыя шматкі яго партрэтаў вяшчалі пра яго крушэнне.

Праз два тыдні рэшткі разгромленых адборных нямецкіх дывізій у паніцы ўцякалі ад Масквы. Іх гналі нашы героі — чырвонаармейцы і сталінскія сокалы. Уздыхнулі совецкія грамадзяне, што пакутвалі ў нямецкім палоне,—бліснуў прамень надзеі! Усе мы зразумелі, што і ў тылу, і на фронце пачаўся разгром ворага, што пачынаецца наша наступленне.

Партызанская помста нарастала з месяца ў месяц. У жніўні 1943 года пачалося велізарнейшае, нечуванае ў гісторыі наступленне Чырвонай Арміі на украінскім фронце, якое абрушыла на ворага рад сакрушальных удараў, знішчыла цалкам некалькі дзесяткаў адборных варожых дывізій і адкінула захопнікаў да межаў і за межы нашай Радзімы. Тады народныя мсціўцы Беларусі ўзмацнілі сваю дапамогу Чырвонай Арміі.

Прышлі, нарэшце, гэтыя жаданыя дні, дні канчатковай расплаты за ўсе жудасныя злачынствы, зробленыя фашысцкімі варварамі на Беларусі. Уся Совецкая краіна ахоплена адным пачуццём, адным парывам, адной радасцю. Нястрымнай грознай лавінай ідзе вызваліцельніца Чырвоная Армія. Да яе далучаюцца атрады народных мсціўцаў, і над акрываўленай, спустошанай, зганьбаванай беларускай зямлёй загараецца зара свабоды, жыцця і шчасця. Як папяровыя хаткі, развальваюцца адзін за адным «непрыступныя валы» фашысцкіх бандытаў, адзін за адным закрываюцца наглуха ўсё новыя і новыя «катлы» з уціснутымі туды нямецкімі арміямі, усё новыя і новыя тысячы і дзесяткі тысяч немцаў знаходзяць сабе магілу на прасторах Беларусі.

Н. М. НІКОЛЬСКІ,
заслужаны дзеяч навукі,
акадэмік.

Міжнародная інфармацыя

Паведамленне штаба вярхоўнага камандавання экспедыцыйных сіл саюзнікаў

ЛОНДАН, 3 ліпеня. (ТАСС). У ранішнім паведамленні штаба вярхоўнага камандавання экспедыцыйных сіл саюзнікаў гаворыцца:

На працягу раніцы 2 ліпеня адбывалася далейшае ўмацаванне плацдарма на рацэ Одон. Праціўнік прадпрыняў некалькі атак, аднак, усе яны былі адбіты. На астатніх участках фронта нічога істотнага не адбылося. На працягу ўчорашняга дня дрэннае надвор'е працягвала абмяжоўваць дзеянні авіяцыі.

ВАЕННЫЯ ДЗЕЯННІ У ІТАЛІІ

ЛОНДАН, 3 ліпеня. (ТАСС). Штаб войск саюзнікаў у Італіі паведамляе, што войскі саюзнікаў выбілі немцаў з іх ар'ергардных пазіцый на захад і ўсход ад Тразіменскага возера. Часці 8-й арміі прасунуліся наперад на захад і ўсход ад возера, дзе занялі некалькі гарадоў, у тым ліку Сіналунга і Фойано. Саюзнікі знаходзяцца цяпер у 6 кілометрах на поўдзень ад горада Картона. Часці 5-й арміі, сустракаючы вельмі моцнае супраціўленне, асабліва на прыбярэжным участку, дзе адбываюцца самыя жорсткія пасля ўзяцця Рыма баі, прасунуліся на ўсім працягу фронта.

Буйныя злучэнні самалётаў саюзнікаў зрабілі ўчора налёт на нафтаачышчальныя заводы, вузлы камунікацый і аэрадром у раёне Будапешта, а таксама на ваенныя аб'екты ў Югаславіі, паўночнай Італіі і на варожыя судны ў Адрыятычным моры. Ва ўсіх гэтых аперацыях было знішчана 57 самалётаў праціўніка. Саюзнікі страцілі 23 самалёты.

На паведамленню агенцтва Рэйтэр, сёння раніцой войскі саюзнікаў занялі горад Сіена, які знаходзіцца за 31 мілю на поўдзень ад Фларэнцыі.

ПАСЛЯ РАЗРЫВУ АДНОСІН ПАМІЖ ЗША І ФІНЛЯНДЫЯЙ

ВАШЫНГТОН, 2 ліпеня. (ТАСС). Міністэрства фінансаў ЗША абвясціла, што, згодна правіл, якія датычацца гандлёвых адносін з ворагам, Фінляндыя абвешчана варожай тэрыторыяй. У выніку гэтага забараняюцца ўсе гандлёвыя, фінансавыя і камерцыйныя сувязі і справы з фінскім урадам, яго дыпламатычнымі прадстаўнікамі і асобамі, якія жывуць у Фінляндыі.

ВОЙСКІ САЮЗНІКАЎ ЗАНЯЛІ ГОРАД ЧЭЧЫНА

ЛОНДАН, 2 ліпеня. (ТАСС). Агенцтва Рэйтэр перадае, што ў Рыме афіцыйна абвешчана аб заняцці часцямі амерыканскай 5-й арміі горада Чэчына (на заходнім узбярэжжы Італіі, на паўднёвы ўсход ад Ліворно).

СТРАТЫ НЕМЦАЎ У НАРМАНДЫІ

ЛОНДАН, 2 ліпеня. (ТАСС). Як перадае агенцтва АФІ, штаб камандавання амерыканскіх войск ва Францыі паведаміў увечары 1 ліпеня, што амерыканцы пахавалі 4.212 трупаў нямецкіх салдат і ўзялі ў палон 42.000 немцаў.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

АТ00176. АДРАС РЭДАКЦЫІ: гор. Гомель, вул. Вароўскага, 10.